

K Ü L Ö N F É L É K

Halálozás. Vett gyászjelentés szerint kéri Balogh Boldizsár erdőmérnök, hitbizományi uradalmi erdőmester Csákváron 1934. évi április hó 1-én életének 69-ik évében hosszú és kínos szenvedés után elhunyt.

A megboldogult hült tetemét ez évi április hó 11-én a csákvári róm. kath. temetőben lévő családi sírboltba helyezték örök nyugalomra, kartársainak őszinte részvéte mellett.

Béke hamvaira.

A Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetségének XV. közgyűlése. A Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége március hó 3-án ünnepi keretek között tartotta XV. rendes közgyűlését a Magyar Mérnök- és Építész Egylet székházában. A közgyűlésen megjelentek: Rumpelles Kornél altábornagy a miniszterelnök, Szikszay Gerő min. tanácsos a kereskedelemügyi, Szilágyi Béla min. tanácsos a pénzügyi, Sajó Elemér min. tanácsos a földművelésügyi és Jeskó Lóránt mérnök-kari alezredes a honvédelmi minisztérium, Hermann Miksa ny. miniszter, rektor a Műegyetem, Fekete Zoltán felsőházi tag, rektor a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola, Kossalka János dr. mérnök-kamarai elnök a Mérnöki Kamara, Forster Gyula ny. államtitkár a Mérnök-Egylet, Zorkóczy Samu vezérigazgató az Orsz. Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület, Térfy Béla ny. miniszter az Országos Erdészeti Egyesület, Szörtsey József dr. a TESz és Mihailich Győző dr. dominus magister a Hungária Magyar Technikusok Egyesülete képviselőiben. Ott voltak továbbá vitéz Hellebronth Antal ny. tüzérségi tábornok, a vitézi szék helyettes kapitánya, Hainiss Győző altábornagy, a Nemzeti Munkavédelem Hivatalának élén, Senn Ottó dr., a Máv. elnöke és még sokan mások a magyar mérnöki társadalom és a Szövetség tagjai sorából.

Elsőnek a Máv. Törekvés-dalárda elénekelte a Magyar Hiszekegyet, majd Papp Béla elnök megnyitójában — a képviseletet, vendégeket és a megjelent tagok üdvözlése után — megemlékezett a Szövetség halottairól, a legfontosabb mérnöki mozgalmakról és azokról a szövetség által is több ízben sürgetett állami beruházásokról, amelyek alkalmasnak látszanak az elakadt gazdasági élet megindítására. A jövőbe tekintve rámutat a legsürgősebb teendőkre, többek között az építőipari és a városi építési ügyi törvény mielőbbi megalkotására, az új tervpályázati szabályzat sürgősségére és a Szövetség befolyásának minden irányban szükséges kiépítésére.

Az elnöki megnyitó után az elnök javaslatára a közgyűlés a Kormányzót és a Miniszterelnököt, aki a Szövetség tiszteletbeli tagja, táviratban üdvözölte.

Szmodics Kázmér főtktár beszámolt a Szövetség munkásságának főbb mozzanatairól, a közszállítási szabályzatra vonatkozó tárgyalásokról az „Országrendezés mérnöki megvilágításban” c. antékról és a Nemzeti Munkahétén tartott mérnöki kongresszusról. Foglalkozott a Szövetség a bankok revíziójának, a hitelellátásnak, a kamat- és adósságrendezésnek kérdéseivel. Erre vonatkozó javaslatokat más társadalmi egyesületekkel karöltve terjeszti majd a kormány elé, kérve többek között a kamatláb alapos leszállítását, a hitelellátás megkönnyítését és annak lehetővé tételét, hogy a törvényhatóságok és a községek a közvetítő bankcégek kikapcsolásával közvetlenül kaphassanak kölcsönt a Nemzeti Banktól. Közbejárt a Szövetség különböző hatóságoknál tervpályázatok kiírása

érdekében. A kiírt tervpályázatokon a Szövetség tagjai figyelemreméltó eredményt értek el, amennyiben 9 tervpályázaton 11 első, 6 második és 3 harmadik díjat nyertek. Ezenkívül még 11 szövetségi tag tervét megvették. A zsámbéki templom műemlék-jellegének megóvása érdekében eredményes akciót indított a Szövetség. A mérnöki kar gazdasági érdekeinek előmozdítása végett több felterjesztést intézett a kormányhoz. Kértük a kereskedelemügyi minisztertől annak a hírekelt tervnek megakadályozását, hogy az Államvasutak gépészeti főosztályát az építési és pályafenntartási főosztállyal egyesítsék. Fölrirtunk a soproni m. kir. bánya- és erdőmérnöki főiskola önállóságának megóvása és a főiskolának Sopronban hagyása érdekében. Sürgettük a székesfőváros harmadik alpolgármesteri állásának ügyében korábban előterjesztett fellebbezés elintézését. Foglalkoztunk a mérnöki címkérdéssel, az állástalan diplomások elhelyezésével és a külföldi honosok ügyeivel. Megemlékezett a főtitkár továbbá a Hungária Magyar Technikusok Egyesületének tisztújító közgyűléséről, a Szövetségnek a TESz-hez való viszonyáról, nemkülönben a Mérnöki Kamaráról, a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletben és az Elektrotechnikai Egyesületben kiépített kapcsolatairól. Ezenkívül kapcsolatot tartott fenn a Szövetség a hazafias társadalmi egyesületekkel is. Beszámolt végül a Szövetség tisztikarában történt változásokról, taglétszámról és a szövetségi életéről.

Hajdu János pénztáros előterjesztette az 1933. évi zárószámadást és az 1934. évi költségvetést, amelynek elfogadása után Pethe Lajos ü. v. alelnök javaslata alapján megválasztották az igazgató-választmány új tagjait.

Végezetül Veress Gábor dr., MÁV igazgató tartott előadást a vasút és az autó versenyének legújabb fejleményeiről.

Háború után a közlekedéspolitikában egészen új helyzetet idézett elő egyfelől a forgalom nagymérvű összezsugorodása, másfelől pedig új közlekedési eszköz, az automobil megjelenése.

A forgalom összezsugorodásának muló és maradandó okai vannak. A muló okok részint a gazdasági válságból, különösen a fogyasztóképeség csökkentéséből, részint pedig — s a válsággal szoros összefüggésben — az auterkhéjas gazdálkodás politikai részéből adódnak. Ezek az okok a válság enyhülésével és az elzárkózó politika merevségének enyhülésével bizonyára meg fognak szünni. Maradandó azonban a forgalom összezsugorodásának okai között a racionalizálás hatása, t. i. a termelési székhelyek átcsoportosítása, a tőkék koncentrációja útján létrehívott céltudatos tervgazdálkodás, a technikai racionalizálás stb. s ezenkívül az önellátás rendszerében az a politikamentes ökonomikum, amelybe máris jelentékeny tőke van befektetve.

Ilyen körülmények között az automobil megjelenése a vasutakat igen nehéz helyzetbe hozta.

A vasutak eddig az automobilizmusban a kiméletlen versenytársat látták és különféle intézkedésekkel, defenzív és offenzív eszközökkel harcba bocsátkoztak az új versenytárrsal. A harc a kérdést nem oldja meg, a szabad verseny rendszere végül is valóságos közlekedési anarkiát idéz elő, ami végeredményben azután a közgazdasági életet károsítja.

Közlekedési vállalatok között azelőtt is volt verseny, amely azonban sem a haladás szolgálatában, sem tartós közgazdasági kihatásában nem tudta meg sem közelíteni a termelés terén kifejlődött egészséges versenyt. A közlekedés terén a verseny eddig erősen korlátozott volt, mert a versenyző vállalatok vagy közgazdasági monopóliumot, vagy jogi monopóliumot élveztek, így tehát újabb versenyző beavatkozásától nem kellett tartaniok.

Az autó megjelenése óta a helyzet nem ilyen egyszerű, mert autófuvározási vállalat alapítása viszonylag kis tőkebefektetést kíván meg, így tehát az autó alkalmas arra, hogy a nagy kapitalista közlekedési vállalatok ellen guerilla harcot indítson.

Ennek a guerilla harcnak folyamán az autó nem marad meg a maga eredeti, illetve kezdetben feltételezett működési területén, sőt a legújabb megfigyelések szerint az autó főformán mindenféle áru szállítását vállalja és akciórádiuszának felső határát tulajdonképpen csak az államközi egyezmények hiánya vagy hézagossága jelöli meg. A korlátlan, szabad verseny rendszere tehát az automobilizmus további terjedése esetén súlyos veszéllyel fenyeget, mert a vasutaknak el kell pusztulniuk anélkül, hogy az új közlekedési rendszer: a közúti szállítás a vasút feladatait teljes egészében magára tudná vállalni.

Szakértők és hozzáértők nagy egyértelműséggel ekként ítélik meg a szabályozatlan közlekedési verseny hátrányait és fenyegető következményeit. A kérdéssel foglalkozó szakmabeli kongresszusok s ezenkívül különösen a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara független szakértőkből álló bizottsága nagy határozottsággal juttatja kifejezésre azt a meggyőződést, hogy a fenyegető közlekedési anarchiát csak úgy lehet elhárítani, ha a forgalom egész volumenjét tervszerűen osztjuk fel a gazdaságosan működő közlekedési rendszerek között. Ezt pedig nem lehet az ármechanizmusra, a szabad versenyre bízni, mert ez a vasutak időelőtti pusztulását okozná. Ezt a feladatot csak az autoritatív terveződés valamely alkalmas módszerével lehet megoldani.

Ezek között a módszerek között különösen a megoldás három lehetősége érdemel figyelmet:

1. a vasút és közút szabályozott versenye, amelyben mind a két közlekedési rendszer egyenlő terheket visel és egyenlő jogokat élvez; 2. a vasúti monopólium és a közúti monopólium szabályozott versenye, amelyben a két monopólium barátságos megállapodás alapján maga osztja meg a forgalmi volument; és végül 3. az egységes közlekedési monopólium, amelyben az állam hatályos beavatkozásával felépített tarifarendszer akként osztja meg a forgalmi volument, hogy az egész szállítás az egész közgazdasági életnek a lehető legkisebb megterhelést okozza.

Magyarország közlekedési viszonyait szintén a világszerte uralkodó állapotok jellemzik, de a mi helyzetünket súlyosabbá teszi az, hogy nálunk az árukieserélődés folyamata dermedtebb, a forgalom volumenje zsgorodottabb, mint ahogy azt a háború előtti arány szerint számítanunk kellene. Viszont könnyebbé teszi helyzetünket az a tény, hogy a közlekedési berendezésünk kapacitása nincs annyira túlméretezve, mint a gazdagabb államoké és hogy nálunk a közlekedési vállalatok versenye a szükséges előfeltételek hiánya vagy fogyatékossága miatt nem fejlődhetett ki olyan mértékben, mint máshelyt. Így tehát az új közlekedési politika megalapozása nálunk részint szükségesebb és sürgősebb, részint pedig könnyebb és egyszerűbb feladat, mint másutt. Ebben az irányban két nevezetes kezdő lépést máris elkönnyvelhetünk. Az egyik a kereskedelemügyi m. kir. minisztérium átszervezése, amely a közlekedés-politika egységes irányításának jelentőségét jobban hangsúlyozza, mint a régi szervezet; a másik pedig a MATEOSz alapítása, amely magja lehet a közúti közlekedés szükséges koncentrálódásának.

Az elnök megköszönte a szép előadást és a közgyűlést bezárta, melynek befejezéséül a Törekvés-dalárda elénekelt a Himnusz.

A Közgyűlés után ünnepi lakoma volt az Országos Kaszinóban, ahol

az Edvi Illés Aladár emlékére alapított serleggel Schilling Zoltán, a M. Kir. Szabadami Biróság elnöke mondott magasszárnyalású ünnepi beszédet. Megkapó szavakkal vázolta hazánk külpolitikai helyzetét és azokat a rendkívüli nehézségeket, melyek mérlegelése reánk nézve valósággal sorsdöntő jelentőséggel bír. A mai, történelmi időkben minden egyes lépésünknek a jövőnkre messze kiható jelentősége van. Edvi Illés Aladár példájára és az ő nagy fajszeretetére utalva kérte, hogy mindenkor, minden körülmények között legyünk egységesek, tartsunk ki magyarságunk mellett, legyünk egymás iránt türelemmel és szeretetteljes megértéssel. Kövessük azokat a vezéreinket, akik önzetlenül szolgálják a nemzet ügyét, mert ezek az igazi vezérek. Csak így maradhat fenn a magyar faj, ama nagy megpróbáltatások közepette, amelyekben ma élünk, s amelyekben a jövőben még fokozottabb mértékben is részünk lehet. Nagyhatású beszéd után lelkes ünnepelésben részesítették az előadót.

Felhívás. Felkérem azokat a bányász-, kohász- és erdész kollégákat, akik tanulmányaikat a selmebányai m. kir. bányászati és erdészeti akadémián az 1881—1884. években végezték, és ott ezekben az években valetáltak, hogy az esetben, ha a régi jó időkre való visszaemlékezés céljából az idej nyáron egy 50 éves találkozó rendezésével egyetértenek, és azon megjelenni hajlandók, a találkozó megbeszélése és előkészítése érdekében legyenek szívesek címüket, — és más általuk ismert ezen időbeli kollégák címeit is, — ezen lap szerkesztőségévei, vagy közvetlenül az alulírott 1884-es véndiákkal közölni. Szép lenne, részemről legalább is kívánatosnak tartom, hogy a tervezett találkozón az összes korábbi végzettségű kollégák — a mi veteránjaink — is résztvennének. Űgyszintén szívesen látjuk a fiatalabb végzettségű kollégákat is. A szíves jelentkezéseket ezúton tisztelettel kérem. Ha tervem megvalósul, illetőleg ha kellő számú véndiák jelentkezik, a találkozó helyét, idejét és részleteit az illető jelentkezőkkel külön-külön személynként fogom közölni.

Üdv az erdésznek! Jó szerencsét! *Marek Károly* ny. áll. vasgy. főfelügyelő, Budapest, VII., Ujvidék-u. 5.

A gyümölcsös egész évi kezelését ismerteti az a 32 oldalas útmutató, amely most a Földművelésügyi Minisztérium Növényvédelmi és Növényforgalmi Irodájának kiadásában megjelent. Ez az útmutató nélkülözhetetlen minden gazdának, kertésznek és kerttulajdonosnak, mert ebben minden részletesen megtalálható, amit a gyümölcsfák kezelésével kapcsolatban tudni kell. Ismerteti és képekben bemutatja a különféle gyümölcsfa betegségeket és rovarkártevőket, a védekezőszerek házi elkészítési módját, a gyümölcsös trágyázásának a kérdését, a védekezési munkálatok időbeni sorrendjét, stb. Az útmutatót díjtalanul megküldi bárkinek a Földművelésügyi Minisztérium Növényvédelmi és Növényforgalmi Irodája (címe: Budapest, V., Földművelésügyi Minisztérium), aki azt onnan válaszbélyeggel ellátott levélben kéri.

A „Budapesti Kereskedelmi Akadémia” 1934. évi fakereskedelmi szaktanfolyama. Értesülésünk szerint az idei fakereskedelmi szaktanfolyam előadásai április hó 9-én kezdődtek a Budapesti Kereskedelmi Akadémián.

A tanfolyam tantárgyai: 1. Fakereskedelmi növénytan. 2. Erdőgazdaságtani enciklopédia. 3. Erdőbecslés. 4. A fának mechanikai feldolgozása és faipari gépek. 5. A fának kémiai feldolgozása és technikai mikroszkópia. 6. A fakereskedelem technikája. 7. Vasúti- és hajózási díjszabásügy.

A tanfolyam tartama 10 hét. Az előadásokat hetenkint 4 délután tartják meg. Részvételi díj személyenkint 80 P, mely összegnek felét a beíratáskor, másik felét pedig május hó 10-ig kell lefizetni.

A beíratkozásra és a tanfolyamra vonatkozó tudnivalók megtudhatók az Akadémia igazgatóságánál (Budapest, V., Alkotmányutca 17. sz., I. em.). Érdeklődni lehet telefonon is.

Erdészeti kiállítás a Tenyészállatvásáron. Az elmúlt évekhez hasonlóan a márciusban lezajlott idei tenyészállatvásáron is résztvett az államerdeszet, főképp Alföldfásítási propaganda-célt szolgáló anyaggal.

Az erdészeti pavillon előtt készített mintacsemetekertben az állami csemetekertekből származó csemeték, és suhángok lettek bemutatva. A teremben pedig, — melynek izléses elrendezését a gödöllői Erdőigazgatóság részéről Cseleji József, m. kir. főerdőtanácsos végezte a tőle megszokott rutinnal —, a szentesi, szegedi és szabadszállási m. kir. Erdőhivatalok mutattak be az Alföldfásítás köréből modelleket, rajzokat és fényképeket.

A szentesi m. kir. Erdőhivatal 2 táblája „Hová szabad fát ültetni” az e téren uralkodó bizonytalanságot van hivatva szemléltető módon eloszlatni, miért is másolatát lapunkban is közöljük. Nagy tetszést arattak a szentesi m. kir. Erdőhivatal modelljei a fábiáni csemetekertről, Hősök erdejéről, egy alföldi erdőről, melyen a vadászat és vadvédelem is szemléltetően lett bemutatva. Különösen egy fás tanyáról készített téli havas modell aratott osztatlan elismerést. Az Alföldön elért eredményekből adott ízelítőt a szentesi m. kir. Erdőhivatal kerületében fekvő nagymágocsi gróf Károlyi Imréné uradalmának térképe, mely az Alföld legszebben fásított birtoka, mert az alig 4000 holdból 1000 hold az erdő; a sarok erdőkkel és fasorokkal körülvett szántókon pedig 6—6, illetve 20—20 méteres hálózatban gyümölcsfák tízezrei sorakoznak, úgyhogy az egész birtok egy hatalmas kert benyomását kelti.

A szegedi erdőhivatal Szeged város tápéi birtokáról készített egy színes óriási modellt, mely a fásítási törvény végrehajtása

utáni helyzetet mutatja. A Szeged város erdőterületének és fa-tömegének gyarapodásáról 1840—1933. évig és az elért pénzügyi eredményekről készített modell igazolja, hogy a haszontalanul heverő területeken fásítással mily szép eredmény érhető el. Ezenkívül egy tanyásbirtokról mintaszerű fásítással készített modell és több sorozat fénykép mutatta a szegedkörnyéki fásításokat.

A szabadszállási m. kir. Erdőhivatal Orgovány község határa fásítás előtti és utáni képét készítette el igen ügyes modellben, továbbá a fásítás és erdősítés vizenyős és homokos területeken címmel készített egy-egy ízléses modellt.

Az új forgó kivilágított diapozitív keret a Tarnamenti kópáron folyó eredményes munkát mutatta be igen szép színes képekben.

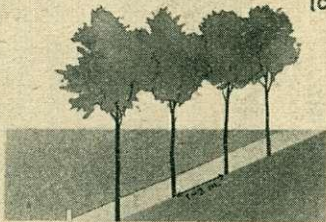
Az erdészeti pavillonnak igen sok látogatója volt. Elsősorban a Kormányzó Úr Öföméltósága — kit Véssei min. tanácsos fogadott és kalauzolt, és aki nagy érdeklődéssel és hosszasan időzött el az igen jól sikerült kiállításon.

HOVÁ SZABAD FÁT ÜLTETNI ?

SZOMSZÉD MESGYÉTŐL

ELŐZETES FELHÍVÁS UTÁN A SZOMSZÉD AZ ÁTNYÚLÓ ÁGAKAT LEVÁGHATJA.
(CURIA. 1923. OKT. 3. P. V. 595-1923)

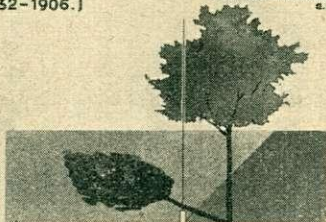
EZEK ELTÁVOLÍTÁSA MIATT A TULAJDONOS PERELNI NEM JÖGOSULT.
(CURIA 5152-1906.)

CSONGRÁD VÁRMEGYE 0'50^m
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY 0'75^m
ARAD-CSANÁD-TORONTÁL M. 1'00^m
MÁSUTT A SZABÁLYRENDELETEK SZERINT 0'5-1'0^m

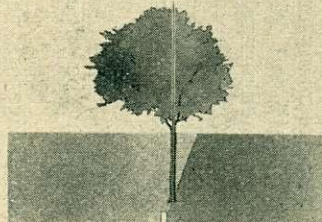
NEM KÖTELEZHETŐ A TULAJDONOS A FÁK KIVÁGÁSÁRA AZÉRT, MERT AZOK A SZOMSZÉDNAK ÁRNYÉKOT VETNEK.

(PESTI TÁBLA FELÜLVIZSGÁLATI TANÁCSA
S. 250-1908 SZ.)

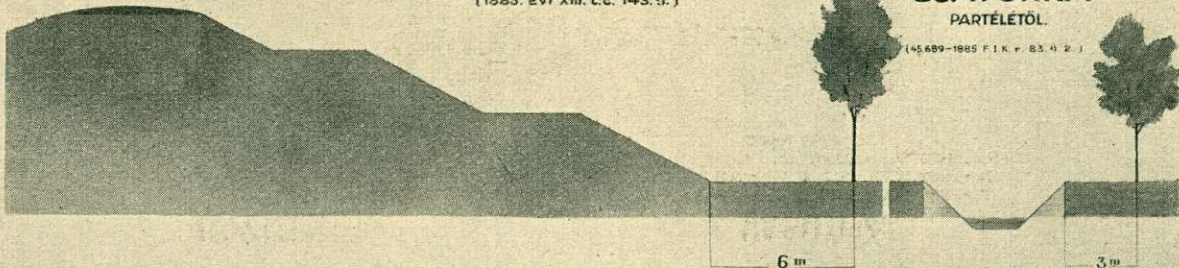
HATÁRVONALON

ÁLLÓ FATÖRSZ A SZOMSZÉDOK KÖZÖS TULAJDONA.
(CURIA 1872-5205.)

VÉDTÖLTÉSEKNÉL

A LEJTŐ LÁBVONALÁTÓL.
(1885. ÉVI XIII. t.c. 143. §.)

TISZTÍTÁSRA SZORULÓ
MEDER, ÁROK,
CSATORNA
PARTELETŐL.

(45.689-1885 F.I.K. r. 83. § 2.)

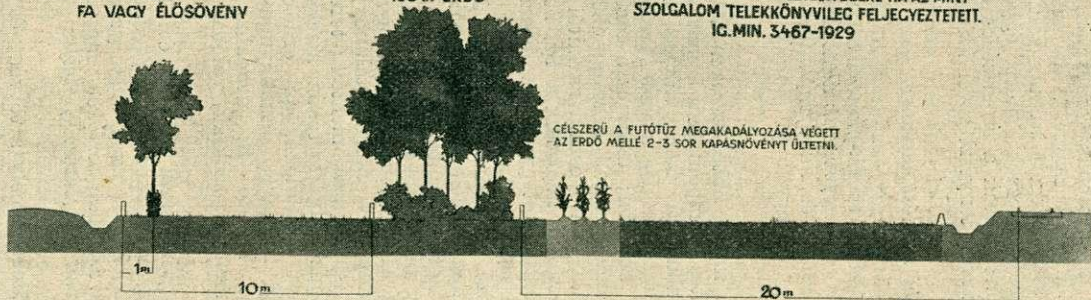
HOVÁ SZABAD FÁT ÜLTETNI ?

KÖZÚTNÁL

1890 I. t.

132. §.
FA VAGY ÉLŐSÖVÉNY

138 §. ERDŐ

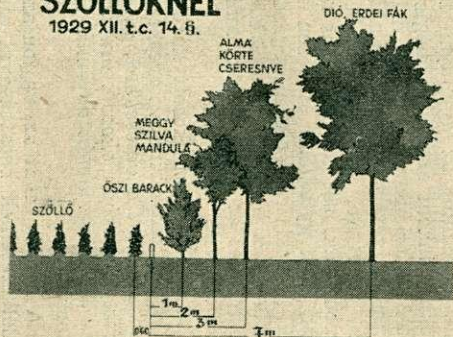

VASÚTNÁL

CSAK AKKOR KÖTELEZHETŐ A TULAJDONOS TŰZBIZTONSÁGI SÁV LÉTESÍTÉSÉRE HA AZ MINT SZOLGALOM TELEKKÖNYVILEG FELJECYZTETETT.
IG. MIN. 3467-1929

SZÖLLŐKNÉL

1929 XII. t.c. 14. §.

BELTELKEN

A VÁROSI SZABÁLYRENDELETEK SZERINT

ÖSSZEÁLLÍTOTTA SCHEPG KÁROLY M. KR. FŐDOKTOR

Vadkárók. (Szakértői vélemény.)* *A per tárgya:* Egy közel 1000 pengős vadkár, amelyet a B. község határában fekvő 75 holdas H-i bér-gazdaságban 1932. év őszén tengeriben, burgonyában és takarmányrépá-ban szarvasok okoztak. Annakidején a károsodás szabályszerű hatósági eljárás útján meg lett állapítva és fel lett becsülve. A B. uradalom képviselője nem tagadja, hogy fővadak által okozott vadkár volt, de tiltakozik az ellen, hogy ennek megtérítésére kötelezzék, mert egyáltalán nem tenyészti a szarvast, tehát a vadkárért is csak a szomszédos erdőbirtokosok vonhatók felelősségre, akik a szarvas tenyésztésével kifejezetten foglalkoznak.

A bíróság a szakértőhöz az alábbi kérdést intézte:

„Állapíttassék meg, vajjon tenyészti-e a fővadat a B. uradalom, és megállapítható-e a B. község határában fekvő H.-pusztai birtokon annakidején a hatóság által szabályszerűen felvett fővadak által okozott kárért az uradalom birtokosának a felelőssége, és ha igen, mivel indokolható ezen megállapítás?”

Szakértői vélemény:

A B. uradalmi erdőbirtok 5400 khoid, ebből kereken 600 a kőfallal elkerített vadaskert, amely a tenyésztés szempontjából a pernél nem jöhet figyelembe, mert abból a vad egyáltalán ki nem válthat, csak a nyílt terület szabad vadja juthat be a beugrókon. De a vadaskertben egyetlen szarvas sincs, csupán dámvad, őz és mufflon; tehát ez a terület a károsodás szempontjából eleve kikapcsolandó. Marad kereken 4800 kat. hold szabad erdőbirtok, mely a Ns.-i határt érintő északi sarkától hosszirányban Gy. pusztáig délnek, onnan kelet felé tagozódik a Sz. községi végső határszögletig; összefüggő egy tagban, mintegy 16 km hosszúságban és 2000—6000 m között váltakozó szélességben. Az erdők saját uradalmi és községi mezőgazdasági területek közé ékelődnek, csupán északnyugati sarkukon határosak a szomszéd G.-i nagy erdőbirtokkal. Az állatok is változatosak, amint az egy ilyen rendszeres üzemterv alapján kezelt erdőbirtoknál önként értetődik, mégis úgy vélem, hogy több a fiatalos és vágás északi tagozásukban, mint a déliben és keletiben, ennél fogva amazokat jobban is szeretheti a vad. Faállomány a V.-ekben általános tölgy, cser, bükk, gyertyán, sőt akác-lomberdő is, az utak mentén terebélyes vadgesztenyefák, sőt az uradalmi mezőgazdasági birtokon kisebb gesztenyérdők, ezek gyümölcse szívesen felvett tápláléka az erdők vadjainak. A H.-pusztai károsult mezőgazdasági birtokot északnyugati oldaláról körülölelik a barázdás szomszédságot képező B. uradalmi vágások és erdők, tehát ez a kis birtok, amint mondani szokták, valóban a vad szájában fekszik.

A vadak által okozott károk megtérítéséről az 1883. évi XX. t.-c. II. Fej. 7. §-a szószerint a következőképpen intézkedik: „A fővadak (szarvas, dámvad) által a vetésekben, ültetvényekben, vagy más gazdálkodási és erdészeti ágakban okozott minden kárért azon birtokos, vagy haszonbérő, kinek vadászterületén az említett fővad tenyésztetik, teljes kárpótlással tartozik.”

A kérdés tehát az, vajjon az a fővad, amely a törvény és jogszokások rendelkezéseinek betartásával annak idején hatóságilag megállapított károsodást okozta a H. pusztai bérbirtokon: csakugyan a károsodott területtel közvetlenül határos és közelfekvő B. uradalom erdei vadászterüle-

* A szakértői véleményt annak igazolására hozzuk, hogy mennyire kívánatos volna a kérdésnek, amellyel egyesületünk is a közelmúltban foglalkozott, törvényes úton való mielőbbi rendezése.

tén tenyésztetik-e, avagy a sokkal távolabb elterülő szomszédos uradalmi erdőbirtokokról származott?

Hát a válasz erre a kérdésre nem nehéz, mert kézenfekvő dolog, hogy elsősorban csakis a károsult ingatlant környékező vadászterület jöhet tekintetben, ha azon a fővad tényleg tenyészik. Szándékosan mondom, hogy „tenyészik”, és nem azt, hogy „tenyésztetik”, mert a vadászterület tulajdonosa, vagy akár a bérlője nem csupán azért a vadért felelős, amelynek a léte és szaporodása érdekében a közismerten kívánatos intézkedéseket megtette, hanem azért a vadért is, amelynek az elszaporodását a területen — akár minden kívánatos vagy szükséges intézkedés elmellőzésével, hallgatólagosan megtúrta és elnézte. *Ez a m. kir. Kúria felfogása.*

A vad nem istállóban nevelt háziállat, amelyet jászolhoz kötve gondozunk, etetünk, itatunk, és természetesen szaporítunk. Az csak annyiban van a kezünkben, amennyiben ismerjük a természetét, életviszonyait és élet-szükségleteit. És, ha mindezek — akár közbelépésünk nélkül is —, kielégítést nyernek, a fővad szabad mozgását nem korlátozó *elegendő nagyságú erdőterülettel*, az ilyenén mindenkor megtalálható változatos *erdőállatokkal*: — akkor a vad a megszokott, ismerős területhez, különösen a születése helyéhez nagyon ragaszkodó marad. A vadászúr a tenyésztés érdekében csak azt nyújthatja, ami a vadnak kívánatos, és amit az önként fel is vesz. Elsősorban az erdők *csendje és nyugalma*, nem csupán az orvvadászoktól, hanem lehetőleg minden illetéktelen kóborlástól és rajtól való megoltalmazása, mert a vad semmitől sem irtózik annyira, semmitől sem menekül olyan eszeveszetten, mint az *emberi szimattól*. A turisták által elhányt papírrongyok, üres szardiniásdobozok, szóval az erdőben hagyott emberi szemtelés elég arra, hogy a fővad ezeket a helyeket hetekig irtózva elkerülje. Egyébként azonban a fentiekben röviden vázolt feltételek a B. uradalmi erdőbirtokon mind megtalálhatók. A *sózók*, zord telek idején a *mesterséges etetés* mind csak arra való, hogy a vad könnyebben találhassa meg és elégítse ki a természeteszerű szükségleteit és helyhez legyen kötve; — eltekintve attól, hogy rendkívül szigorú és hosszantartó hófúvásos telekben mesterséges etetés híján a fővadállomány nagy része, különösen a gyenge fiatalok tönk्रे is mehet. Ezért is hoztak háború után kormányrendeleteket zord telek idején mindennemű szükséglet szünetét hasznos vad *etetésére*. A cserkészutak kizárólag a vadászat érdekét szolgálják, és nem a tenyésztését. Az ivararány regulázása pedig a jó agancsképződést, mert voltaképpen minden jóraváló vadászúrnak az volna a célja, hogy inkább kevesebb, de mentül erőteljesebb agancsú bikát neveljen, amit bizony csak a sutavad megfelelő korlátozásával érhet el.

azonban, akár megteszi mindezeket az intézkedéseket a vadászterület birtokosa, akár nem teszi meg azokat: ott, ahol a fővad honos, kétségkívül önjelétől tovább fog az tenyészni, hacsak olyan vandál pusztítás nem semmisíti meg az állományt, mint aminőt egyes nagyvadász területeken a szerencsétlen emlékü proletárdiktatura és a háború utáni anarchia idején sajnos tapasztaltunk. És a tenyésztés ténye nem azon mulik, hogy valaki *sózókat* állít-e be, vagy télen át néhány petrence lóhereszénát vitet a szarvasainak, mert még az a birtokos is a tenyésztés érdekét szolgálja, aki a fővad természeteszerű szaporodását ölbetett kezekkel *megettűri*. Legfeljebb kevesebb lesz a szarvas az ilyen elhanyagolt területen, mint a jól gondozotton, de mindig marad és lesz!

Ahol bögés idején rendszeresen vadásszák a szarvasbikát; sőt, ahol bögő bikákat jó pénzért eladnak lelövésre, mint az a B. uradalomnál köz tudomású; — ott nem lehet kitérni a fővad tenyésztésével járó felelősség alól a mezőgazdasági kártételek megtérítésének kötelezettségével szemben.

Mert, ha nincs is istállózott, vagy gulyabeli jászágóhoz hasonlóan B.-i szarvasnak lebélyegezve az a bika, amely itt kerül terítékre, mégis csak annak a tulajdona az, akinek a területén elejtették. Lelövésre nem lehet kiadni a szomszédos területekről szeszélyesen átváltó bikákat, mert csak ott lehet ilyen vállalkozásnak sikere, ahol az a vad nemcsak megvan, hanem valóban otthon is van, és biztosan meg is lőhető. Hiszen egy ilyen bika járását, váltóit, rigyelőhelyeit napokig, néha hetekig kell figyelniök a vadőröknek, amíg a rendszerint csak néhány órára kapható finnyás vadászvándéget — vadász kifejezéssel élve —, egy ilyen *kidolgozott bögő-bikára* bizonyosra vezethetik. Még őrzik is, amint csak lehetséges, azt a biztos bikát, nehogy a változatosat kedvelő szerelmi vágyakozása átcsalogassa a szomszédos terület sutaíhoz. A jó bikának évről-évre ugyanazok a megszokott rigyelőhelyei, amíg szerencsésen elkerülte a cserkésző vadász golyóját. És azt nem meri senki feltételezni egy 5 ezer holdas fővadász területtel bíró olyan előkelő hírű vadászúrról, mint a B. uradalom tulajdonosa, hogy a szomszédos vadászterületek féltett és óvott jó szarvasbikáit árulná drága pénzért lelövésre a sajátjai gyanánt?

A vadászterületet gondozó erdőtiszttség tájékoztatott az uradalomnál dívó vadászati rendszerről és az évi lelövésről. Ezidén 5 jó bikát lőttek, az előző években többet. Az 5 lőhető bika feltételezi, hogy az állománynak legalább ötszörösének, de inkább hétszörösének kell lenni, hiszen a 7-es egy kritikus középátlagos szám a fővadásznál és az állomány nem minden bikája golyóra érett igazi bika. Ahol 5 jó bikát lőnek, ott legalább 10 sutát kell lövetni évenként, — ennyi van ott tényleg előíranyozva. Ugyanis a sutavad rendszerint 2—3-szorosa a bikaállománynak. A bajnai szarvasállomány tehát 75—100 darabra tehető, s így a nyílt vadászterület minden 50 kat. holdjára jutna egy-egy fővad, ami nem mondható túlnépesítettnek, körülbelül ugyanolyan nagyságú mezőgazdasági uradalmi terület mellett, de nem is kevésnek. Magánértésüleim szerint az én létszámmegállapításomat a B. uradalmi erdőtiszttség becsüje is fedi. Azonban ez a rendszeres lelövés már maga kimeríti a tenyésztés fogalmát, ezért nem is kerestem a sózókat, vagy a mesterséges etetőhelyeket, hiszen azokat ilyen nagy erdőkomplexumon, különösen abban a ködbe, zúba burkolt erdőben, mint aminő az a szemle napján volt, igazán bajos volna megtalálni, ha meg nem mutatják, vagy ha egyáltalán nincsenek: — mert ebből a rendszeres lelövésből és vadászati tervezetből meggyőződtem arról, hogy a B. uradalom erdőbirtokán a fővad tenyészik, mégha azt kifejezetten nem is tenyésztik, vagy ha a tenyésztést tagadásba is veszik. Az nemcsak valószínű, de bizonyos, hogy egyes szarvasok, — de minden vadászterületen — át-átváltak a határokon a szomszédos területekre, hiszen az elhatárolóvonalakat még sem ismerhetik és így éppen úgy lehetnek közös szarvasai a B. uradalomnak a szomszédokkal, mint a szomszédoknak a B.-akkal: — hanem azért azok a szarvasok, amelyek a B. községi határban károkat okoznak, vagy amelyek itt kerülnek terítékre, mégsem minősíthetők idegen vadaknak, hanem feltétlenül B.-i szarvasoknak.

Félszázados vadászéletemben előszeretettel foglalkoztam a nemes szarvasok logikájával, talán többet, mint a vadászataival. A *legállandóbb vadak közé sorolom*. Csak igazán rendkívüli körülmények, katasztrófális szárazsággal járó inség, élelem és vízhiány, állandó üldözés és zavarás okozhatják, hogy a hazájától megváljon. De, mihielyt az okok megszüntek, visszavált oda, ahol született és meghonosodott. Nyár folyamán az ú. n. hízó idényben a kolostoréletet folytató bikák szeretnek csapatostól olyan területekre vonulni, ahol még csak a szimatját sem érzik a sutavadnak. De a bögés idejének elkövetkezésekor megszűnik a remeteélet és érett, új agancskoronával újból a sutáik között vannak. Arra is tudok

eseteket, hogy kiváló erős, különösen az egyetlen sutával járó ú. n. kapitális bikák elcsatangolnak a Bükkből a Cserhátra, a Pilis hegységből a Vértesekbe, Bakonyba, sőt a Kárpátokból a Mátrába, — ennek bizonyossága a hegyvidékenként jellegzetes agancs, — de ennek a vándorlási hajlamnak nem az *élelemkeresés* az idító oka, hanem a *nemi ösztön* és ennek a természetes kóborlási váagnak köszönhetjük, hogy a sok vadászterületen túl szaporodott jóhírű magyar szarvas még nem csenevésztt el. A szarvas állandó vad és a mezei kártételeket rendszeresen nem is azok a kóbor lovagok okozzák, hanem túlnyomó részben a helyhez kötött, az erdőkhöz szokott, az odahaza tartózkodó, csapatosan járó sutavad, a tehének, üszök és borjúság. Ezek pedig itt B. szarvasok, nem P.-eiek vagy T.-ak.

A B. uradalom majd 5 ezer holdas erdőbirtokának kétségkívül megvan tehát minden előfeltétele arra, hogy abban a *fővad tenyésztése megállapíttassék* és ezt sem a tenyésztés merev tagadásával, sem a tenyésztést előmozdító intézkedések elhanyagolásával megdönteni nem lehet. Ennélfogva az sem kétséges, hogy a közvetlen környezetében okozott *vadkárért felelős*. Mihelyt megállapítást nyert az, hogy ezekben az erdőkben a szarvas vadászatát rendszeresen és sikerrel űzik, sőt még lelőésre eladott bögő bikák után származó haszonnal értékesítik szarvasvadászataikat: — ott nem lehet arról beszélni, hogy B. községi határban okozott vadkárért a szomszédos vadtenyésztő birtokosok vonassanak felelősségre és ne a B. uradalom. Aki élvezi az előnyt és a hasznot, annak kell viselnie a velejáró károsodást is. 1000 pengő megállapított kára van a H.-pusztai bérlőnek, az ő 75 holdas, mondhatom elég drága bérletén, — ez az összeg a mostani viszonyok között legalább is a fele bérletének tiszta jövedelmét jelenti. Hát ilyen reánézve csakugyan számottevő pénzáldozattal mégsem járulhat egy nagy uradalom szarvasvadászatának fenntartási költségeihez. És az el sem képzelhető, hogy az az óvatos, ösztönös szarvas kilométerekre elcsatangoljon idegen, ismeretlen területekre olyan táplálék kedvéért, amelyet a hazájában, a megszokott erdei között mindenfelé elég bőségesen megtalálhat.

Hajdu István, nyug. hercegeprímási jószágigazgató.

Németországban 1000 drb fagázzal hajtott kocsi van üzemben. Vett híradás szerint Németországban jelenleg mintegy 1000 drb. fagázzal hajtott kocsi van üzemben. Ha e legújabb motorosjárművek ma még nem is elégitik ki teljes mértékben a várakozásokat, a már üzemben lévő sok kocsi mégis a folytonos fejlődés mellett szól úgyannyira, hogy ma már alig kérdéses, hogy az e téren várható remények teljesezésbe is fognak menni. Ez annál biztosabban remélhető, miután más országokban is serényen fáradoznak a legújabb szerkezetek továbbfejlesztésén.

(A Wiener Allgemeine Forst- und Jagdzeitung 1934. évi 11. számából.)

Fagáz-autobuszok Brünbben. A „Carpathia” közleménye szerint a városi közúti vasutak Brünbben az autobuszforgalom terén fagázzal kísérletet folytattak, amelyek nagyon is kedvező eredménnyel végződtek. A brünni villamos vállalat normális autóbuszai ugyanis 100 km. úthoz mintegy 37 liter benzinkeveréket szükségesnek 97.24 Kő. értékben. A fagázzal hajtott autobusz

viszont 100 km. úthoz nem egészen 100 kg. puhafát fogyaszt, melynek vételára 13 Kč., ezenkívül szüksége van még 4 liter benzolra is 12.40 Kč értékben. Az összes költség a többi üzemanyaggal együttesen 25.40 Kč, amely 75%-kal olcsóbb, mint a benzinkeverékkel való üzem. A Csehszlovák államvasutak is kísérleteket végeztek a motoros vonatoknak fagázzal való hajtása érdekében. A kocsik teljesítőképességét felül fogják vizsgálni és össze fogják hasonlítani ugyanoly kocsikkal, melyeket benzin- és spirituszkeverékkel táplált motorok hajtanak. A vasutak ily módon akarják elsősorban az öreg, kiselejtezett talpfákat, melyeket eddig eladás útján értékesítettek, hasznosítani.

Fagázshajtású mótorkerékpárok. A „Der Deutsche Forstwirt” közlése szerint egy, a fagázszerkezetek gyártása terén gyakorlatilag bíró cég fagázshajtású mótorkerékpárok készítéséhez fogott hozzá. A mótorkerékpárok kinézése, amelyeken a fagázosító szerkezet a hátsó ülés helyén nyert elhelyezést, nem mondható valami tetszetősnek, de a kerékpárokkal a körülményekhez képest már eléggé kielégítő utakat lehet megtenni. Ha a probléma megoldása még kezdetleges is, úgy ez az első kísérlet még reményt nyújt a kielégítő megoldásra.

A madárvédelem további térhódítása Olaszországban. A Wiener Allgemeine Forst- und Jagdzeitung ezévi 9. számában megjelent közlemény szerint az olasz földművelésügy vezérigazgatójának előterjesztésére a központi vadászati bizottság elhatározta, hogy ez év tavaszán a fűrj vadászatát az északra vonulás idején tilalmazni fogja. Ez évben tényleg hivatalosan meg is tiltották a fűrj vadászatát. Bár a tilalom csak a tavaszi periódusra vonatkozik, remélhető, hogy a fűrj vadászati tilalmát továbbra érvényben fogják tartani. A természet és a madárvédelem térhódításának ez újabb bizonyítéka Olaszországban csak örömmel üdvözölhető.

Ezeréves vízvezeték. Egy német szaklap közlése szerint Mese-ritzben (Keletporoszországban) csatornázási munkálatok közben 2½ méter mélységben egy régi vízvezetékre akadtak, amelyet kifúrt fatörzsekből építettek volt. Szakértők állítják, hogy a törzsek ezer évnél hosszabb ideje fekszenek a földben. A törzsek, melyek még teljesen épek, nyilvánvalóan kedvező talajban (agyagos, kovás) feküdtek. A törzsek, amelyeken annakidején valószínűleg semmiféle védőszert nem alkalmaztak, a fa tartósságát bizonyítják. Ez szintén tanúság amellet, hogy a fa bizonyos körülmények között úgyszólván végtelenül tartós lehet.

A fa a tenger vizében a vasnál is tartósabb. A berlini „Holzmarkt” jelentése szerint a Granz melletti Keleti tengerben egy svédországi horgonyt találtak, mely a valószínűség szerint több száz éven át a tenger fenekén feküdhett. Amint látható, a vas-

